

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Szász Irén.*

Cím: *A Nemzeti Színház karzatán.*

Forrás: *Virradat.*

Bp.

(Hely)

418. IV 28

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Tárgy

792

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1918"

Személy

Helyszám

Nemzeti Színház karzatán

A színpad innen fényes és tüzes bordó színű, valami tündéri kicsiség az egész, mint egy bábszínház s a háromemeletes mélység megsűrve, igen halkán és finoman engedti ideáig a szavakat. Három koronába kerül a legdrágább hely a harmadik emeleten, arra fűnt a karzat még olcsóbb, talán egy korona. Rengeteg fiatal leány ül egymás mellett a kényelmetlen zártzsekeken, körül öt sűrű koszorú; üde vonalukat alig szakítja meg egy-egy mama, papa, vagy — férfi s ez igen furcsa, meglepő látvány itt, sokkal kirivóbb, mint lenni a földszinten például, ahol civil is, katona is akad bőven. Ugy látszik, a harmadik emelet férfitábor, ha nincs a harctéren, akkor is talál magának más szórakozást s a szegény, csinos és kedves kisasszonyokra senki gondot nem fordít most. Fehér grenadin-bluzukban, kisütött szallagos frizurájukkal olyan árván gubbasztanak együtt s még a nyakukon lévő gyöngysor is szomorkodik...

Elnézem, amint egyre többen jönnek, párosával, hármassával elhelyezkednek, leülnek, néznek, hallgatnak... Nem zajonganak, nem vihognak, nem csipkelődnek, szinte mintha a ruhatárban kabátjukkal együtt levetették volna mindazt a szeles, robajos rendetlenséget és kedves neveltlenséget is, ami azelőtt annyira jellemezte a karzat és a harmadik emelet rakoncátlan fiatalságát.

Valami történt ezekkel a varró, masamód-, gyári-, kiszolgáló-, nyomdász- és egyéb kisasszonyokkal a háború alatt, mert ezek nem a régiéik többé. Csendesek, rendesek, fáradtak, szinte öregesek.

Elcsigázott, elfásult, törődött leányok ülnek itt fenn egymás mellett a harmadik eme-

leten, szórakozott szemekkel néznek körül, nagyokat ásítanak és küzdenek nehezülő szempillájuk ellen... Hová lett róluk a boldog izgalom, a falánk, éber érdeklődés, az élvezni akarásnak az a féktelen, mámoros, naiv szilajsága, ami azelőtt mindig fűtötte a földszint neuraszténiás előkelőségétől félő és fázó színpadot? Hová lett róluk a fiatalság?...

Komoly, családeltartó lányok ezek mind, a kenyérkeresés gondja ráncos bélyeget nyom a homlokukra s olyan arccal és kedvvel jöttek a színházba, mint a munkától elgyötört, leigázolt, elfáradt családapák...

Hallgat most a karzat, mint egy beteg gyermek s a katona urak, diák urak, inas urak hiába akarnak hangulatot csinálni oda-fönt a legfelsőbb régiókban, — a harmadik emelet kisasszonyai a színpadot nézik, elmerülve és elgondolkozva, az írógépet, a nacionál-kasszát, a pultok is eszükbe jutnak, a hosszú hétköznapi és megborzongnak... Hol van az idő, amikor ezek a leányok itt ezer kedves kellemetlenséget tudtak okozni a párholyiknak, mikor dacára a papának, mamának, tragédiának, a harmadik emelet jótékony homályában váratlanul csengő, édes-boldog, bolondos kacagásba kezdett egyikük... A széknycikorgatások, műköhejek, kuncorgások, lábcusztatások hol vannak? És a pillanatnyi lopott édesség, az ifjuságnak ez az erőteljes, dacos fellebogása, amitől az ilyen színházi esték alatt tudtak nagyon szépre megváltozni ezek a leányok — hol van, merre?... Üres a karzat, hallgat... Hallgatnak a lányok. A háború besorozta őket furcsa, nagyon furcsa embereknek; ők nem érzik jól magukat, fáradtak, kizsároltak, kedvtelének... Dolgozó leányok, akiknek hétfője nem boldog, megelégedett, átvigadott vasárnapot követ...

Bezzeg, ha az a sok, sok, sok néma fiatal katona visszajöhetne...!

*

Néhány ellesett, jellemző, apró beszélgetést szóról-szóra itt adok.

*

Az egyik kisasszonynak biztosan nagyon fájt a lába, mert lehuzta a cipőjét. Bajlódik, küzködik, hogy visszahuzza. Nehezen megy, az arca eltorzul a fájdalomtól. Sápadt, szőke lány ül mellette, annak mondja:

- Megdagadt, nem megy vissza...
 — Szorit?
 — Kemény... Kétszázötven koronába került és olyan kemény, mint egy bakancs...
 — Jaj, kétszázötven korona! Borzasztó sok...
 — Még nem fizettem ki, ne félj... Istennem, mikor is fizetem még ki... Most is, ahelyett, hogy spórolnék, kiadok itt erre a számárságra 4—5 koronát...

Dühösen, elkeseredetten megrántja a cipőt. Fönt van. Fanyarul összemosolyognak és kimennek a büffébe.

*

A molett kisasszonyt Lenkének hívják. Mint egy spanyolfalat tartja orra előtt a szinlapot s elkeseredetten magyaráz mögüle a mamájának.

— ...ott lent, azokkal a vörös lányokkal, a második emeleten... Nem látod... Az a hosszú, az a Kalmár, tőlünk...

— Wer?... was?... Kalmár?!... Nagyon ijedt arccal kérdezte szegény mama ezt. A leánya idegessége átragadott óráá is...

— Ilyen egy nimand, páholyba ül... Majd holnap fogja mondani: „Láttam magát, Lenke kisasszony“, csak hogy én pukkadjak... Ugy-e, mondtam, hogy váltsunk a második emeletre... Egy forintért kell nekem ilyen rossz estét eltölteni!... Szép kis multság ez nekem... Egy rongyos vasárnapom van, akkor is szégyelni kell magam... Ezért dolgozok én egész héten, mint egy kutya... ezért... ezért...

Lenke kisasszony majdnem sir, olyan dühös. Szegény mama hallgat, behuzott nyakkal, szomoruan és megadással...

Ez a kisasszony nincs több tizenhat évesnél, sápadt és sovány gyermek, mellettem ült az öccsével és az édesanyjával...

Előrenyújtott nyakkal, feszülten figyelt az előadásra s többször meglökte a bábész fiút: „Látod, ez a spácé... látod?... Milyen jól gépel ez a Bajor Gizi”, — tette aztán hozzá halkán és sóhajtott... A második szünetben hallom, mikor mondja:

— Engem öt órákor költsön fel, mama kérem... ne felejtse el...

— Mért öt órákor?

— Korán akarok bemenni, négy levelet átírni... Stenogrammból megirom, a Balog aláírja és kora reggel elküldöm... Tegnap kellett volna még...

A mama arca csupa aggodás.

— Meg tudod majd csinálni?

A kisasszony elfordítja a fejét. Vontatottan:

— Hát persze... nem olyan kunszt az...

Van nálunk egy másik kezdő kisasszony, az Irma, ha azt látná... Minden reggel korábban megy be, annyit elront.

Egész harmadik felvonás alatt idegesek voltak. Ki tudja, hová izgatta fel szegény remegő fantáziájukat az a négy elrontott üzleti levél...

Féltizenegy volt a villanyórán, mikor felszálltak egy huszonnyolcas villamosra. Szegény, sápadt, vékony kisasszonyka legföljebb, ha 4—5 órát aludhatott ama vasárnapi éjszakán.

Soós I. é. n.